

*С.Б. Єгоричева, канд. екон. наук, доц.,
Полтавський університет економіки і торгівлі*

ІННОВАЦІЙНІСТЬ БАНКІВ: СУТНІСТЬ І ПРОБЛЕМИ ВИМІРЮВАННЯ

У сучасних умовах одним з найсуттєвіших факторів конкурентоспроможності комерційних банків стає їх інноваційність. Навіть існування кредитно-фінансових інститутів починає залежати від того, наскільки вони здатні сприймати інноваційні ідеї та реалізувати їх для створення нових або вдосконалених продуктів, послуг, технологій, наскільки кардинально вони самі можуть змінюватися з точки зору бізнес-моделей і стратегій для того, щоб відповідати вимогам часу.

Інноваційність банків може розглядатися як комплексна характеристика їх інноваційної діяльності, що відображає роль останньої у розвитку кредитно-фінансових інститутів, ступінь інтенсивності здійснюваних заходів, їх своєчасність, здатність мобілізувати необхідний для цього потенціал. Фактично вона є результатом відношення до інновацій та їх сприйняття трьома групами суб'єктів – клієнтами, керівництвом банку та його працівниками. Слід зазначити, що інноваційна активність банківських установ важлива не тільки сама по собі, а й з точки зору її позитивного впливу на розвиток реальної економіки.

Оцінка інноваційності банків, як і будь-яких інших організацій, має два аспекти – зовнішній і внутрішній. Зовнішній пов'язаний із системою статистичного обстеження інновацій, яка базується на методиках, сформульованих у низці міжнародних документів, насамперед у так званому Керівництві Осло. Здійснений в останній його редакції (2005 р.) істотний перегляд методологічних засад збору та аналізу даних про інноваційні процеси став, зокрема і відображенням кардинальної зміни ролі сфери послуг взагалі і фінансових, зокрема у сучасній економіці. Визначення сутності інновацій, їх видів, складових інноваційної діяльності та й сама назва цього документа, в якій йдеться вже не про “технологічні”, а про інновації, свідчать про визнання потенційної інноваційності організацій, що функціонують у сфері послуг, а також про початок створення інформаційної бази емпіричних досліджень у даному напрямку.

У діяльності банків, безумовно, присутні інновації продуктові (нові види депозитних, кредитних продуктів, платіжних, інвестиційних, трастових та інших послуг), процесні – технологічне і організаційне вдосконалення виконання банківських операцій, організаційні – зміна

методів управління або бізнес-моделей, маркетингові – нововведення в каналах реалізації банківських продуктів або комунікаціях з клієнтами. Водночас методологічно і практично залишається невирішеним питання про статистичне обстеження інноваційної діяльності банківських установ, хоча з формальної точки зору вони підпадають під визначення “підприємств”, яке надається у Керівництві Осло. Тому, на нашу думку, актуальною є проблема розробки системи відповідних індикаторів та поширення практики щорічних статистичних обстежень і на банківські установи.

Внутрішній аспект оцінки інноваційності комерційних банків полягає у визначенні міри їх успішності у даній сфері діяльності, яка встановлюється через сукупність специфічних показників. У наш час далеко не всі компанії, не кажучи вже про банки, мають цілісну систему показників інноваційності, яка б одночасно гармонійно поєднувалася з їх стратегічними інтересами. Водночас метрики інновацій задають формалізовану базу для прийняття управлінських рішень, допомагають обґрунтовано розподіляти ресурси між інноваційними ініціативами, стимулюють персонал до творчої роботи. Показники рентабельності інноваційних проектів у них повинні органічно поєднуватися з іншими, насамперед нефінансовими показниками. Досвід свідчить, що при розробці й використанні метрик інновацій не слід вводити надмірну кількість показників, невиправдано збільшувати їх складність. Однак слід регулярно аналізувати їх актуальність і при необхідності переглядати.